

Tweede Kamer der Staten Generaal
t.a.v. de griffier van de Vaste Commissie VWS
dhr. A. Teunissen
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

doorkiesnummer	uw kenmerk	bijlage(n)
(070) 373 83 93		-
betreft	ons kenmerk	datum
Regie op beschermd wonen ligt bij lokaal bestuur	ECSD/U201601544	29 november 2016

Geachte heer Teunissen,

Graag informeren wij de leden van de Vaste Commissie over de voortvarende wijze waarop gemeenten invulling geven aan hun regie op beschermd wonen en welke ontwikkelingen zij in gang hebben gezet. In de cursieve teksten leest u treffende lokale en regionale voorbeelden.

Lokale taken en rollen voor iedereen

Gemeenten zijn sinds 2015 verantwoordelijk voor beschermd wonen onder de Wmo en voeren de regie over het beleid. Dat betekent niet alleen dat het taakveld van gemeenten is veranderd, maar ook dat de zorg- en welzijnssector een andere rol moet innemen dan voorheen. Wat blijft, is dat de complexe opgave alleen succesvol kan worden ingevuld door goede afstemming en samenwerking met lokale ggz- en welzijnsorganisaties, RIBW, maatschappelijke opvang, woningcorporaties en met cliënten- en familieorganisaties. Niet alleen spelen zij een belangrijke rol in de zorg en begeleiding van deze groep, zij kunnen samen met gemeenten lokaal nieuwe aanpakken ontwikkelen en innovaties vorm geven.

Breda: In (centrumgemeente) Breda is zichtbaar dat het lokale veld actief hun nieuwe rol invult. In de 'tafels' voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang biedt de gemeente een kader op hoofdlijnen en de partners zelf ontwikkelen voorstellen, bespreken deze met elkaar en wegen af in hoeverre er middelen voor nodig zijn. Deze werkwijze leidt tot betere samenwerking; er spreekt een grote integrale betrokkenheid uit de plannen. Zie: "Breda doet aan tafel":

<http://api.ning.com/files/QVOrxf8Bc85GCd8nFW2SlcgKFVLWIBOpLgqVs5yeLrbeLI9hhOBAXaH4jD6CWzyMcsWJzOsEh5GivM1qfwQbtPt4oOErLxJW/BredaDoetAantafel.pdf>

Ook verzekeraars hebben een rol, met name bij het maken van afspraken over de verbinding van de ggz met het sociale domein. Gemeenten merken op dat de samenwerking met de zorgverzekeraar in zijn algemeenheid moeizaam verloopt. In een aantal gevallen zijn lokale of regionale afspraken gemaakt tussen gemeente en preferente zorgverzekeraar. Afspraken maken met meerdere verzekeraars stukt omdat concurrentie een rol speelt. Deze afspraken zijn van belang om naast de landelijke afspraken over de afbouw van bedden ook werk te maken van de opbouw van ambulante ggz-behandeling in de wijk.

Lokale/regionale antwoorden

Dat het lokaal of in regionale samenwerking daadwerkelijk al gebeurt, is zichtbaar in de voortvarendheid waarmee gemeenten de adviezen van de Commissie Toekomst beschermd wonen¹ ten uitvoer brengen. Ze zijn aan de slag met de besluitvorming over de regio-indelingen beschermd wonen, hebben de eerste regionale beleidsplannen gereed en zijn gestart met gesprekken met aanbieders om tot een transformatie van het aanbod te komen. Begin 2017 zijn de voorlopige nieuwe regio-indelingen bekend en eind 2017 hebben alle regio's hun plannen gereed. Ook dragen centrumgemeenten kennis over aan regiogemeenten en het veld.

Regio Noord-Veluwe: Deze regio (zes gemeenten) gaan al per 1 januari 2018 zelf de totale regio (visie en middelen) ter hand nemen om gericht te kunnen sturen. Belangrijke doelen zijn: transformeren naar wonen met bescherming en gemeentelijke solidariteit in de regio

Regio Oost-Veluwe: Deze regio heeft enkele weken geleden een concept-regioplan voor de maatschappelijke opvang én beschermd wonen vrijgegeven voor inspraak, met vijf thema's: zorginfrastructuur in de wijk, welkom in de wijk, wonen, werk en dagbesteding en de financiële situatie van cliënten. Het vervolg is een jaarwerkplan onder projectleiderschap van een van de regiogemeenten. Tegelijkertijd wordt door aanbieders, verzekeraar en gemeenten in de regionale Taskforce EPA een plan van aanpak opgesteld voor de ambulantisering ggz.

Regio Noord-Midden Limburg: Werkgroepen van gemeenten zijn samen met aanbieders aan het werk, onder leiding van projectleiders van de verschillende regiogemeenten.

Regio Centraal Gelderland (Arnhem): Regiogemeenten, zorgaanbieders, en corporaties zijn vertegenwoordigd in regionale werkgroepen, die zich momenteel richten op productinnovatie, de woonagenda en uitvoeringsafspraken. Afvaardigingen van regiogemeenten, corporaties, lokale toegang en de vier grootste zorgaanbieders beschermd wonen hebben zitting in de stuurgroep Beschermd Thuis. Met zorgverzekeraar Menzis samengewerkt in de vorm van een werkagenda, daarbij is ggz een van de thema's. Ook afspraken tussen behandelinstellingen, de 'toeleveranciers' voor de gemeenten, en lokale toegang Wmo krijgen vorm.

Ook laten gemeenten zien dat zij aan de slag zijn gegaan met de hoeveelheid aan landelijke initiatieven om (delen van) het thema ter hand te nemen. Denk aan het programma Personen met verward gedrag (VWS en VNG), programma Continuïteit van Zorg (V&J, VWS, GGZ NL en VNG), programma Doorontwikkeling Veilig Thuis (VNG) en de samenwerkingsagenda van VNG en ZN. Gemeenten doorbreken de verkoking van de programma's door integraliteit, lokale samenwerking en maatwerk. De landelijke zoektocht naar antwoorden, wordt dus lokaal of regionaal opgelost.

¹ De commissie Toekomst beschermd Wonen (vz. Eric Dannenberg) heeft, in opdracht van de VNG, een toekomstbeeld geschetst waarin beschermd wonen naadloos aansluit op het brede palet dat gemeenten kunnen benutten om kwetsbare burgers opvang en bescherming te bieden (november 2015). Rapport: <https://vng.nl/onderwerpenindex/maatschappelijke-ondersteuning/beschermd-wonen/nieuws/cie-dannenberg-beschermd-wonen-kan-vaker-in-thuissituaties>

Belangrijk daarbij is ook de conclusie van de Commissie Toekomst beschermd wonen dat er samenhangend beleid moet komen voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Inhoudelijk zijn gemeenten hiermee volop aan de slag, omdat zij beseffen dat de doelgroepen die gebruik maken van de voorzieningen die zij financieren veel overlappen vertonen en dat zij voor een vergelijkbare opgave staan ten aanzien van uitstroom, realiseren passende huisvesting en dagbesteding lokaal.

Regio Haaglanden: Deze regio heeft lokale en regionale huisvestingsafspraken voor de verschillende doelgroepen. Onlangs hebben in een 'bestuurlijke foyer' bestuurders van corporaties en zorgaanbieders en wethouders zorg en wonen met elkaar gesproken over het vraagstuk van intramurale huisvesting en woningen voor doelgroepen (waaronder ggz/bw/mo) met zorg en ondersteuning.

Gemeente Zoetermeer: Samen met de drie corporaties brengt zij vraag, beschikbaarheid en tekort voor ggz, vg, en kwetsbare jongeren in beeld voor de korte en langere termijn, zodat de corporaties concrete plannen kunnen maken. Een corporatie met een RIBW heeft reeds een voorstel opgesteld.

Zoetermeer heeft de breedte van zorg en ondersteuning aan de doelgroep met ggz/sociaal psychische kwetsbaarheid (incl 18- jongeren) ter hand genomen, samen met het veld. De kernpunten hun werkagenda 2020 worden opgesteld met alle betrokken partijen, onder andere op basis van een uitvraag naar verbeterpunten in de keten/netwerken en een lokale werkconferentie waarbij workshops plaatsvinden over: bijvoorbeeld over aanbod passend bij de cliëntvraag, integrale toegang en ggz in de wijk (13 december as.).

Lokale financiering en regionale slagkracht

En aangezien alle gemeenten verantwoordelijk zijn voor het totale beleidsveld, wordt de financiering van het beschermd wonen en maatschappelijke opvang van de centrumgemeenten teruggelegd bij alle gemeenten. Ook dat is één van de adviezen van de commissie. Op dit moment is hiervoor een landelijk verdeelmodel in ontwikkeling dat rekening houdt met behoeften binnen de gemeenten en regio's. Op basis van het nieuwe verdeelmodel wordt het straks mogelijk het complete scala van voorzieningen in elke regio aan te bieden, terwijl de individuele gemeente bijvoorbeeld preventie en ambulante begeleiding meer aandacht geeft. Gemeenten zullen in hun regionale plannen een financiële paragraaf opnemen die deze afspraken vastlegt.

Duidelijkheid over landelijke toegang

Op het vlak van 'landelijke toegankelijkheid' hebben gemeenten samen een oplossing gevonden om de toegang geen belemmering te laten zijn voor burgers. Dit was nodig omdat twee uitgangspunten met elkaar wringen. Aan de ene kant hebben burgers een wettelijk recht om zich met een vraag om beschermd wonen en opvang bij elke gemeente te melden. Aan de andere kant stelt de Wmo dat gemeenten beleidsvrijheid hebben hun eigen invulling te geven aan aard en omvang van de voorzieningen, waaronder wachttijden en de organisatie ervan. Bovendien werken gemeenten toe naar een verdeling van de financiële middelen die past bij de zorgbehoefte van de afzonderlijke gemeente. Het gaat zowel om de intramurale zorg en maatschappelijke opvang als de ambulante begeleiding uit de Wmo die de gemeente dan lokaal kan aanbieden (voorafgaand aan instroom en na uitstroom uit de intramurale voorziening).

De centrumgemeenten hebben overeenstemming bereikt over een convenant voor alle gemeenten over de landelijke toegankelijkheid en een geschillencommissie die bindende

uitspraken kan doen in geschillen tussen gemeenten. Het convenant ligt nu ter ondertekening bij de wethouders van de centrumgemeenten voor. Gemeenten hebben onderling afgesproken dat zij nu al in de geest van deze afspraken handelen.

Duidelijkheid over Wlz

Snelle duidelijkheid van het Rijk is noodzakelijk voor de ggz-cliënten over de toegang tot de Wlz. Wie zijn deze mensen, om welke aantallen gaat het en per wanneer kunnen ze naar de Wlz? Gemeenten maken nu in regionaal verband beleidsplannen zonder kennis voor welke groep zij uiteindelijk verantwoordelijk zijn. Ook voor een financiële herverdeling is het nodig te weten welke groep de Wmo verlaat en hoeveel geld er voor gemeenten beschikbaar is. Kortom: cliënten én gemeenten verwachten hier snel duidelijkheid. In overleg met de staatssecretaris heeft de VNG aangegeven bij een volgend overleg, komend voorjaar, het antwoord op deze vragen te willen bespreken.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Voorzitter directieraad